

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2018 m. spalio 4 d.¹

Byla C-587/17 P

**Belgijos Karalystė
prieš**

Europos Komisiją

„Apeliacinis skundas – Bendra žemės ūkio politika – Reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 – Bendros žemės ūkio politikos finansavimas – Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF) – 9 ir 32 straipsniai – Valstybių narių pareigos – Europos Sąjungos lėšomis nefinansuojamos išlaidos – Netinkamai išmokėtų eksporto grąžinamųjų išmokų grąžinimas – Būtinybė išnaudoti visas vidaus teisių gynimo priemones – Prašymo priimti prejudicinį sprendimą nebuvimas – Valstybės narės aplaidumas – Vertinimo kriterijai“

1. Savo apeliaciniu skundu Belgijos Karalystė prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2017 m. liepos 20 d. Sprendimą *Belgija prieš Komisiją*², kuriuo Bendrasis Teismas atmetė jos ieškinį dėl Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2016/417³ panaikinimo tiek, kiek juo atsisakyta Belgijos Karalystei iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) skirti 9 601 619 EUR sumą.

2. Šiuo apeliaciniu skundu Teisingumo Teismui suteikiama galimybė išaiškinti valstybių narių pareigos susigrąžinti netinkamai išmokėtas sumas apimtį, kai tai susiję su EŽŪGF. Konkrečiau kalbant, Teisingumo Teismas turi nuspręsti, ar Bendrasis Teismas buvo teisus konstatuodamas, kad, atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes, kompetentingų Belgijos institucijų priimtas sprendimas neišnaudoti visų vidaus teisių gynimo priemonių, siekiant susigrąžinti netinkamai išmokėtas eksporto grąžinamąsias išmokas, yra Belgijos Karalystės aplaidumas, kaip tai suprantama pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005⁴ 32 straipsnio 8 dalies a punktą.

I. Teisinis pagrindas

3. Reglamente Nr. 1290/2005 nustatomos bendros žemės ūkio politikos finansavimo gairės.

4. Pagal to reglamento 25 konstatuojamąją dalį valstybės narės turėtų imtis priemonių, užtikrinančių, kad operacijos yra iš tikrųjų atliktos ir įvykdytos teisingai. Valstybės narės taip pat turėtų užkirsti kelią visiems gavėjų padarytiems pažeidimams ir veiksmingai juos spręsti.

1 Originalo kalba: anglų.

2 T-287/16, nepaskelbtas Rink., EU:T:2017:531 (toliau – skundžiamas sprendimas).

3 2016 m. kovo 17 d. Sprendimas dėl valstybių narių patirtų tam tikrų išlaidų nefinansavimo Europos Sąjungos lėšomis iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (OL L 75, 2016, p. 16; toliau – ginčijamas sprendimas).

4 2005 m. birželio 21 d. Reglamentas dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 209, 2005, p. 1). Šis reglamentas nebegalioja. Jis buvo pakeistas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013, p. 549; klaidų ištaisymas OL L 130, 2016, p. 6).

5. Reglamento 26 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad tam tikrais pažeidimo dėl valstybės narės aplaidumo atvejais turėtų būti pateisinama atitinkamai valstybei narei priskirti visą sumą. Tačiau toje pačioje konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad jeigu valstybės narės laikosi pagal vidaus procedūras numatytų išipareigojimų, finansinė našta turėtų būti teisingai paskirstyta Europos Sąjungai ir atitinkamai valstybei narei.

6. Pagal 27 konstatuojamąją dalį išieškojimo procedūros gali toliau užtęsti neteisėtai išmokėtų sumų grąžinimą neturint garantijų, kad jos bus veiksmingos. Procedūroms taikyti reikalingos išlaidos taip pat gali būti neproporcingos sumoms, kurios yra ar gali būti surinktos.

7. Reglamento Nr. 1290/2005 3 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

„1. EŽŪGF finansuoja, taikant valstybių narių ir [Europos Sąjungos] pasidalijamąjį valdymą, šias pagal [ES] teisės aktus padarytas išlaidas:

a) grąžinamąsias išmokas už žemės ūkio produktų eksportą į trečiąsias šalis;

<...>“

8. Reglamento Nr. 1290/2005 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės:

a) vykdydamos bendrąją žemės ūkio politiką priima visas būtinas teises, reglamentuojančias ir administracines nuostatas bei imasi visų kitų priemonių, reikalingų veiksmingai finansinių [Europos Sąjungos] interesų apsaugai, visų pirma siekdamos:

i) patikrinti iš EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšų finansuojamų operacijų tikrumą ir atitikimą;

ii) užkirsti kelią pažeidimams ir su jais kovoti;

iii) susigrąžinti sumas, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų ar aplaidumo;

<...>“

9. Reglamento 31 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Komisija priima sprendimą dėl išlaidų, kurios nebus finansuojamos [ES] pagal 41 straipsnio 3 dalyje nurodytą tvarką, jeigu ji nustato, kad 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnyje nurodytos išlaidos buvo padarytos pažeidžiant [ES] taisyklių [taisykles].“

10. Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnis suformuluotas taip:

„<...>

5. Jeigu išieškojimas neatliekamas per ketverius metus nuo pažeidimo nustatymo pirminiame administraciniame ar teisiniame nagrinėjime arba per aštuonerius metus, kai dėl išieškojimo pateiktas ieškinys nacionaliniuose teismuose, 50 % finansinių padarinių dėl neišieškotų sumų dengia atitinkama valstybė narė, 50 % – [ES] biudžetas.

Valstybė narė 3 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytoje suvestinėje ataskaitoje atskirai nurodo sumas, kurios nebuvo išieškotos per šios dalies pirmojoje pastraipoje nustatytą terminą.

Neišieškojus sumų pagal pirmąją pastraipą, finansinė našta paskirstoma nepažeidžiant atitinkamos valstybės narės įsipareigojimo tęsti išieškojimo procedūras pagal šio reglamento 9 straipsnio 1 dalį. 50 % tokiu būdu išieškotų sumų pervedama į EŽŪGF pritaikius šios [šio] straipsnio 2 dalyje numatytą atskaitymą.

Kai atliekant išieškojimo procedūrą galutiniame administraciniame ar teisiniame nagrinėjime dokumentu nustatoma, kad pažeidimas nepadarytas, atitinkama valstybė narė kaip išlaidas EŽŪGF deklaruoja pagal pirmąją pastraipą prisiimtą finansinę naštą.

<...>

6. Tinkamai pagrįstais atvejais valstybės narės gali nuspręsti nebetęsti išieškojimo. Tokį sprendimą jos gali priimti tik šiais atvejais:

- a) jei padarytų ir numatomų padaryti išieškojimo išlaidų suma viršija sumą, kuri turi būti išieškota, arba
- b) jei išieškojimas negalimas dėl skolininko ar už pažeidimą teisiškai atsakingų asmenų nemokumo, nustatyto ir pripažinto pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinės teisės aktus.

<...>

8. Atlikusi 31 straipsnio 3 dalyje nustatytą procedūrą, Komisija gali nuspręsti nefinansuoti sumų, kurioms yra numatytas finansavimas iš [ES] biudžeto, šiais atvejais:

- a) jeigu ji pagal šio straipsnio 5 ir 6 dalis nustato, kad pažeidimas ar išieškojimo trūkumas padarytas dėl valstybės narės administracinės institucijos ar kitos viešosios valdžios įstaigos pažeidimo ar aplaidumo;

<...>

II. Faktinės bylos aplinkybės

A. Apgaulingai gautos eksporto išmokos (1992–1993 m.)

11. 1992 m. *Générale Sucrière*, kurios teises vėliau teisių perėmimo būdu perėmė *Saint-Louis Sucre*, iš viso pardavė 24 000 tonų cukraus *Metelmann and Sucre Export*. Pagal pirkimo-pardavimo sutartis, cukrus turėjo būti eksportuotas iš Europos Sąjungos.

12. *Metelmann and Sucre Export* per du tarpininkus perpardavė 6 000 tonų cukraus *Proud Trading and Shawline Offshore*. Šiose pirkimo-pardavimo sutartyse taip pat buvo numatyta, kad cukrus skirtas trečiajai valstybei, nesančiai (dabartinėje) Europos Sąjungoje, ir kad jį pakrovus jis nedelsiant turi būti išgabentas iš Europos Sąjungos teritorijos.

13. *Saint-Louis Sucre* įgaliojo *Belgian Bunkering* ir *Stevedoring et Manufert* (toliau – *Manuport Services*) parengti atitinkamus dokumentus ir priimti cukraus krovinį į laivus.

14. Cukrus, kuris turėjo būti iš Antverpeno uosto (Belgija) išgabentas į Uzbekistaną, buvo pakrautas 1993 m. sausio 20 d.–kovo 29 d.

15. *Manuport Services* parengė ir pateikė atitinkamus dokumentus ir eksporto deklaracijas kompetentingai institucijai, t. y. *Bureau d'intervention et de restitution belge* (Belgijos intervencijos ir gražinimo biuras; toliau – BIRB). Remdamasis šiais dokumentais BIRB atliko *Saint-Louis Sucre* išankstinį mokėjimą, susijusį su eksporto gražinamąja išmoka, kurią *Saint-Louis Sucre* turėjo teisę gauti. Mokėjimas buvo galutinai patvirtintas *Saint-Louis Sucre* pateikus įrodymų, kad cukrus buvo išgabentas iš (dabartinės) Europos Sąjungos muitų sąjungos.

16. Atlikus mokėjimą paaiškėjo, kad 6 000 tonų cukraus, kurį *Metelmann and Sucre* perpardavė *Export Proud Trading and Shawline Offshore*, išgabenus iš Antverpeno uosto buvo nukreipta nuo pradinio kelionės tikslo ir apgaule, remiantis suklastotais dokumentais, reimportuota į Europos Sąjungą. *Saint-Louis Sucre* nedelsdama apie šį atradimą informavo BIRB.

B. Baudžiamasis procesas (1994–2004 m.)

17. Sužinojus, kad cukrus buvo reimportuotas, dviem asmenims, kurie veikė kaip tarpininkai tarp *Metelmann and Sucre Export*, viena pusė ir *Shawline Offshore and Proud Trading* – kita pusė, buvo iškeltos baudžiamosios bylos.

18. 2003 m. spalio 22 d. *Hof van Beroep Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas, Belgija) nuosprendžiu šie du asmenys buvo nuteisti už sukčiavimą, dokumentų klastojimą ir pasinaudojimą suklastotais dokumentais.

19. Šioje byloje BIRB, *Saint-Louis Sucre*, *Metelmann* ir *Sucre Export and Manuport Services* pateikė civilinį ieškinį, ir jiems už šių dviejų asmenų padarytą žalą kaip kompensacija preliminariai buvo priteista 1 cento suma.

C. Civilinis susigrąžinimo procesas (1994–1997 m. ir 1997–2012 m.)

20. 1994 m. kovo 16 d., po to, kai buvo informuotas apie apgaulingą eksportą, BIRB pareikalavo, kad *Saint-Louis Sucre* grąžintų sumokėtą eksporto gražinamąją išmoką. Kaip teigė BIRB, *Saint-Louis Sucre* reimportavo cukrų remdamasi suklastotais dokumentais (T2E forma), kai prieš tai deklaravo ir tam tikrais dokumentais (T5 forma) įrodė, kad jis buvo eksportuotas.

21. *Saint-Louis Sucre* pareiškė prieštaravimą dėl šio reikalavimo, teigdama, kad nebuvo niekaip atsakinga už pažeidimą.

22. Nepaisant to, *Saint-Louis Sucre* sutiko laikinai sumokėti BIRB reikalaujamą sumą, kad būtų sustabdytas palūkanų skaičiavimas. Sumokėta suma atitiko BIRB reikalaujamą sumą su palūkanomis už laikotarpį nuo 1994 m. balandžio 19 d. iki 1997 m. gegužės 16 d.

23. Gavusi *Saint-Louis Sucre* mokėjimą Belgijos Karalystė sumokėjo EŽŪGF sumą, lygią 80 % iš *Saint Louis Sucre* gautos sumos, ir pasiliko likusius 20 %, remdamasi Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 595/91⁵.

24. 1997 m. birželio 18 d. *Saint-Louis Sucre* pateikė ieškinį *tribunal de première instance de Bruxelles* (Pirmosios instancijos teismas, Briuselis, Belgija), siekdama atgauti BIRB sumokėtą sumą, taip pat palūkanas ir išlaidas.

25. 2008 m. kovo 20 d. sprendimu teismas nurodė BIRB grąžinti *Saint-Louis Sucre* reikalaujamą sumą.

5 1991 m. kovo 4 d. Reglamentas dėl pažeidimų ir neteisingai sumokėtų sumų, susijusių su bendrosios žemės ūkio politikos finansavimu, susigrąžinimo, ir dėl šios srities informacinės sistemos organizavimo bei panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 283/72 (OL L 67, 1991, p. 11; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 11 t., p. 171).

26. BIRB pateikė apeliacinį skundą *cour d'appel de Bruxelles* (Apeliacinis teismas, Briuselis, Belgija). BIRB paprašė teismo pateikti tris prejudicinius klausimus Europos Sąjungos Teisingumo Teismui. Vis dėlto 2012 m. gegužės 3 d. sprendimu *cour d'appel de Bruxelles* paliko galioti *tribunal de première instance de Bruxelles* sprendimą ir nurodė BIRB sumokėti *Saint-Louis Sucre* 10 114 003,39 EUR sumą, atitinkančią 5 133 087,54 EUR sumą su palūkanomis, skaičiuojamomis nuo 1997 m. birželio 1 d., ir įvairiomis kitomis išlaidomis. Šis teismas nemanė, kad reikia pateikti kokius nors prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui.

27. Po *cour d'appel de Bruxelles* sprendimo BIRB paprašė advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Belgija), išvados, nes pagal Belgijos teisę šaliai neleidžiama pateikti kasacinio skundo *Cour de cassation*, pirmiausia negavus tokios išvados.

28. Išsamiai išnagrinėjusi bylą ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją, advokatė, įgaliota veikti *Cour de cassation*, pateikė savo išvadą, joje nurodė, kad BIRB negalėtų sėkmingai pateikti *Cour de cassation* kasacinio skundo.

29. Gavęs šią išvadą BIRB nusprendė neteikti kasacinio skundo dėl *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) priimto sprendimo. Galiausiai BIRB sumokėjo sumą, kurią jam buvo nurodyta sumokėti *Saint-Louis Sucre*.

D. EŽŪGF sumokėta suma (2012–2016 m.)

30. Po *cour d'appel de Bruxelles* sprendimo BIRB informavo Komisiją apie ketinimą pareikalauti sumos, kurią jis turėjo sumokėti *Saint-Louis Sucre*, iš EŽŪGF, vėliau taip ir padarė. Dėl to BIRB 2012 m. metinėje ataskaitoje buvo pateikta teigiama 9 601 619,85 EUR korekcija.

31. Europos Sąjunga apskaitė šią sumą 2012 finansiniams metams ir galiausiai ją sumokėjo Belgijos Karalystei⁶.

E. Administracinė procedūra Komisijoje (2013–2016 m.)

32. Atlikusi šį mokėjimą Komisija inicijavo vadinamąją atitikties patvirtinimo procedūrą – procedūrą, pagal kurią Komisija gali patikrinti, ar valstybė narė tinkamai panaudojo jai skirtas lėšas⁷. Komisija nusprendė, kad suma negali būti skirta iš EŽŪGF remiantis dviem pagrindais: pirma, nebuvo išnaudotos visos teisių gynimo priemonės, nes nebuvo pateiktas kasacinis skundas *Cour de cassation*, ir, antra, Komisija pareiškė prieštaravimą dėl palūkanų skaičiavimo po 1997 m.

33. 2013 m. gegužės 23 d. laišku BIRB pareiškė prieštaravimus dėl šio įvertinimo, remdamasis Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 5 dalies ketvirtuoju papunkčiu. Jis taip pat nurodė, kad, viena vertus, pateikus kasacinį skundą *Cour de cassation* būtina ir automatiškai būtų buvęs pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, ir, kita vertus, atsižvelgiant į advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, vaidmenį, priimdamas sprendimą neteikti kasacinio skundo jis neturėjo pasirinkimo.

34. Dėl besitęsiančio BIRB ir Komisijos nesutarimo 2014 m. spalio 13 d. buvo surengtas abiejų šalių dvišalis susitikimas.

⁶ 2016 m. kovo 17 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas C(2016) 1543 *final* dėl tam tikrų Belgijos ir Vokietijos mokėjimo agentūrų sąskaitų patvirtinimo, kiek tai susiję su išlaidų finansavimu Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) lėšomis 2012 finansiniams metams.

⁷ Nuoroda CEB/2013/003BE.

35. Po šio susitikimo Belgijos Karalystė 2014 m. spalio 17 d. ir 2015 m. sausio 21 d. laiškuose pateikė daugiau informacijos apie eksportą ir įvairias procedūras, susijusias su apgaulingu cukraus eksportu.

36. 2015 m. birželio 12 d. pranešime, pateiktame pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 885/2006 10 ir 11 straipsnius⁸, Komisija toliau išlaikė savo poziciją, kad siekiant susigrąžinti sumą nebuvo išnaudotos visos vidaus teisių gynimo priemonės. Pranešime buvo nurodyta, kad BIRB negali pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą išskaityti lėšų iš EŽŪGF. Taigi 9 601 619 EUR suma nebus finansuojama Europos Sąjungos lėšomis.

37. Remdamasi 2016 m. vasario 22 d. suvestine ataskaita Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, jame nuspręsta nefinansuoti Belgijos Karalystei nurodytos sumos Europos Sąjungos lėšomis. Belgijos Karalystei apie sprendimą buvo pranešta 2016 m. kovo 18 d.

III. Procesas Bendrajame Teisme

38. 2016 m. gegužės 30 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktu ieškiniu Belgijos Karalystė paprašė panaikinti ginčijamą sprendimą.

39. Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį.

IV. Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

40. Savo apeliaciniu skundu Belgijos Karalystė prašo Teisingumo Teismo:

- panaikinti visą skundžiamą sprendimą,
- panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek juo nuspręsta nefinansuoti Europos Sąjungos lėšomis 9 601 619,00 EUR sumos (biudžeto punktas 6701),
- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi šiame procese ir procese Bendrajame Teisme išlaidas.

41. Komisija prašo Teisingumo Teismo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš apeliančios bylinėjimosi išlaidas.

42. 2018 m. birželio 27 d. vykusiame posėdyje abi šalys pateikė žodines pastabas.

V. Analizė

43. Belgijos Karalystė savo apeliaciniame skunde nurodo vienintelį apeliacinio skundo pagrindą, jame tvirtina, kad Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime klaidingai aiškino Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą.

44. Viena vertus, pirmoje vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalyje Belgijos Karalystė teigia, kad Bendrasis Teismas suklydo, padarydamas išvadą, kad Belgijos valdžios institucijos neišnaudojo visų vidaus teisių gynimo priemonių, nes nepateikė kasacinio skundo *Cour de cassation*⁹. Apeliančios nuomone, Bendrasis Teismas, nustatydamas, ar buvo išnaudotos visos vidaus teisių gynimo priemonės, turėjo atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudenciją.

⁸ 2006 m. birželio 21 d. Reglamentas, nustatantis išsamias Reglamento Nr. 1290/2005 nuostatų taikymo taisykles (OL L 171, 2006, p. 90).

⁹ Skundžiamo sprendimo 56 punktas.

45. Kita vertus, antrojoje vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalyje Belgijos Karalystė teigia, kad Bendrasis Teismas suklydo nuspręsdamas, jog Belgijos Karalystė, susigražindama aptariamąs sumas, elgėsi aplaidžiai, nes nepateikė kasacinio skundo *Cour de cassation*¹⁰.

46. Komisija mano, kad pirmoji apeliacinio skundo pagrindo dalis yra nepriimtina, nes susijusi su klausimu, kuris nebuvo keliamas Bendrajame Teisme. Bet kuriuo atveju, Komisijos nuomone, abi vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalys yra nepagrįstos.

47. Prieš nagrinėdamas vienintelį šiame apeliaciniame skunde nurodytą pagrindą trumpai paaiškinsiu teisinės šios bylos aplinkybes.

A. Teisinės aplinkybės Įvadas: valstybių narių vaidmuo Reglamentu Nr. 1290/2005 sukurtoje sistemoje ir ši byla

48. Reglamentu Nr. 1290/2005 buvo įsteigti du žemės ūkio fondai – EŽŪGF ir EŽŪFKPT, kuriais pakeistas Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas (toliau – EŽŪOGF) – priemonė, kuria iš pradžių buvo finansuojama BŽŪP¹¹. EŽŪGF ir EŽŪFKPT yra finansuojami iš ES biudžeto ir, kaip ir jų pirmtakas, naudojami bendrai BŽŪP, visų pirma kaimo plėtrai finansuoti¹².

49. Konkrečiau kalbant, EŽŪGF buvo sukurtas finansuoti, be kita ko, išmokas už žemės ūkio produktų eksportą į trečiąsias valstybes (pvz., nagrinėjamu atveju, cukraus)¹³. EŽŪGF bendrai valdo ES ir valstybės narės, nors valstybės narės šiuo atžvilgiu turi ypač svarbų vaidmenį. Jos yra atsakingos už įmokų mokėjimą, mokesčių taikymą ir netinkamai išmokėtų sumų susigrąžinimą EŽŪGF sistemoje. Šias valdymo užduotis valstybės narės atlieka savarankiškai.

50. Valstybėms narėms, atsižvelgiant į Reglamentu Nr. 1290/2005 nustatytą ypač svarbų jų vaidmenį, šiame reglamente nustatoma tiesioginė pareiga saugoti Europos Sąjungos finansinius interesus¹⁴. Pagal to reglamento 9 straipsnio 1 dalies a punktą valstybės narės turi priimti visas būtinas teisinės, reguliavimo ir administracines nuostatas ir imtis visų kitų priemonių, reikalingų veiksmingai Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugai užtikrinti.

51. Be šios bendros 9 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos, Reglamente Nr. 1290/2005 taip pat numatyti konkretūs mechanizmai, kuriais skatinama laiku ir veiksmingai susigrąžinti netinkamai iš EŽŪGF išmokėtas sumas. Būtent šio reglamento 32 straipsnio 5 dalyje buvo nustatytas mechanizmas, pagal kurį leidžiama vienodai (50/50) paskirstyti finansinę neišieškotų lėšų našta tarp ES biudžeto ir atitinkamos valstybės narės, jeigu išieškojimas neatliekamas per ketverius metus nuo pažeidimo nustatymo per pirminę administracinę ar teisminę nagrinėjimą, arba per aštuonerius metus, kai dėl išieškojimo pateiktas ieškinytis nacionaliniuose teismuose. Be to, remiantis 32 straipsnio 8 dalimi, Komisija tam tikrais atvejais gali nuspręsti nefinansuoti tam tikrų gražinamųjų išmokų iš ES biudžeto pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalį. Taip, pavyzdžiui, yra tuo atveju, kai Komisija mano, kad valstybė narė ar jos institucijos, siekdamos susigrąžinti dėl pažeidimų prarastas sumas, veikė aplaidžiai.

52. Tokių mechanizmų poreikį galima paaiškinti tarpusavyje susijusiais veiksniais, kurie siejasi su Reglamente Nr. 1290/2005 nustatytos finansavimo sistemos logika.

10 Skundžiamo sprendimo 55–57 ir 62 punktai.

11 Reglamentas Nr. 25 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo (OL specialusis leidimas anglų k. 1959–1962(I), p. 126; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 1 t., p. 3).

12 Reglamento Nr. 1290/2005 1 ir 2 konstatuojamosios dalys.

13 Reglamento Nr. 1290/2005 3 straipsnio 1 dalies a punktas.

14 Visų pirma žr. Reglamento Nr. 1290/2005 25 konstatuojamąją dalį.

53. Iš tiesų nereikėtų pamiršti, kad valstybių narių pagal atitinkamus ES teisės aktus EŽŪGF sistemoje mokamos įmokos paprastai yra kompensuojamos iš ES biudžeto. Todėl pirma nurodyti mechanizmai yra bendrosios taisyklės dėl valstybių narių išlaidų, patirtų vykdant BŽŪP, finansavimo ES lėšomis išimtis. Kaip buvo pažymėta, kadangi valstybės narės veikia Europos Sąjungos vardu, Europos Sąjungai tinkama iš esmės padengti dėl pavienių asmenų veiksmų patirtus nuostolius, kai valstybės narės padarė viską, ką gali, siekdamos užtikrinti, kad BŽŪP finansuojami sandoriai iš tiesų būtų atliekami ir teisingai įvykdomi, kad būtų užkirstas kelias pažeidimams ir su jais kovojama ir kad prarastos sumos būtų susigrąžinamos¹⁵. Vis dėlto, siekiant užtikrinti, kad neveikimas nebūtų skatinamas, šie mechanizmai yra dalis priemonių, kuriomis užtikrinama, kad valstybės narės imtųsi tinkamų veiksmų kovoti su sukčiavimu, kuris, kalbant apie žemės ūkio subsidijas, yra dažnai pasitaikanti problema, ir dėtų visas pastangas susigrąžinti netinkamai išmokėtas sumas¹⁶.

54. Ginčijamame sprendime Komisija rėmėsi Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalimi, kad atitinkamos sumos nebūtų finansuojamos Europos Sąjungos lėšomis, ir jos sprendimą skundžiamu sprendimu patvirtino Bendrasis Teismas. Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar Bendrasis Teismas buvo teisus nusprenddamas, kad, viena vertus, nepateikdama kasacinio skundo dėl 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo (kuriuo buvo: i) patvirtintas pirmosios instancijos teismo priimtas BIRB nepalankus sprendimas; ir ii) atmetas BIRB prašymas pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, susijusį su Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87¹⁷ aiškinimu) *Cour de cassation*, Belgijos Karalystė nepasinaudojo visomis įmanomomis teisių gynimo priemonėmis ir nesielgė pakankamai rūpestingai, siekdama susigrąžinti aptariamą sumą, ir, kita vertus, dėl to jos nebuvo susigrąžintos dėl šios valstybės narės aplaidumo¹⁸.

55. Kalbant apie šį klausimą, iš bylos medžiagos matyti, kad norėdamas pateikti kasacinį skundą *Cour de cassation* kasatorius pirmiausia turi prašyti, kad advokatas, įgaliotas veikti tame teisme, pateiktų išvadą. Tuomet šis advokatas įvertins galimybę pateikti *Cour de cassation* kasacinį skundą teisės klausimais.

56. Šiuo atveju po 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo priėmimo BIRB paprašė advokatės, įgaliotos veikti *Cour de cassation*, išvados. Išnagrinėjusi bylą, BIRB konsultavusi advokatę nusprendė, kad negalima pagrįstai tikėtis sėkmingai užginčyti 2012 m. gegužės 3 d. sprendimą. Atsižvelgdamas į šį patarimą, BIRB nepateikė kasacinio skundo *Cour de cassation*.

57. Atsižvelgiant į šias konkrečias faktines aplinkybes, Belgijos Karalystės pateiktame apeliaciniame skunde iš esmės keliamas klausimas, ar sprendimas neteikti kasacinio skundo savaime gali būti laikomas atitinkamos valstybės narės aplaidumu. Konkrečiau – kiek pastangų turi įdėti valstybė narė, siekdama susigrąžinti prarastas sumas?

15 Dėl diskusijos dėl Tarybos reglamento (EEB) Nr. 729/70 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo (OL, specialusis leidimas anglų k., 1970(I), p. 218) 8 straipsnio 2 dalies, galiojusios iki Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punkto įsigaliojimo, taikymo srities žr. generalinio advokato F. Capotorti išvadą byloje *Nyderlandai / Komisija*, 11/76, EU:C:1978:220, 290 ir paskesni punktai.

16 Dėl sukčiavimo šiame sektoriuje ir nepakankamo išieškojimo lygio žr. Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 3/2004 dėl neteisėtų mokėjimų išieškojimo pagal bendrąją žemės ūkio politiką, kartu su Komisijos atsakymais (OL C 269, 2004, p. 1), visų pirma 4–9 punktus; ir Audito Rūmų nuomonę Nr. 1/2005 dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (COM (2004) 489 *final*, 2004 m. liepos 14 d.) (OL C 121, 2005, p. 1), visų pirma 6 ir 7 punktus.

17 1987 m. lapkričio 27 d. Reglamentas, nustatantis bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 351, 1987, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 129).

18 Skundžiamo sprendimo 62 punktas.

58. Taigi nagrinėdamas šį apeliacinį skundą Teisingumo Teismas turės nustatyti kriterijus, kuriais remiantis turi būti vertinama, ar valstybė narė, siekdama susigrąžinti dėl pažeidimų prarastas sumas, veikė aplaidžiai. Iš tiesų, siekiant tinkamai apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus, reikia išlaikyti tinkamą pusiausvyrą tarp, viena vertus, reikalavimo imtis visų reikalingų priemonių siekiant susigrąžinti prarastas lėšas ir, kita vertus, būtinybės išvengti, kad valstybės narės imtųsi nereikalingų ir daug kainuojančių veiksmų¹⁹.

B. Dėl pirmosios vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalies: EŽTT jurisprudencijos reikšmė sprendžiant priimtinumą klausimą

1. Šalių argumentai

59. Pirmojoje vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalyje Belgijos Karalystė teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes netaikė EŽTT jurisprudencijos sprendimas, ar Belgijos institucijos, neišnaudodamos visų įmanomų vidaus teisių gynimo priemonių, elgėsi aplaidžiai²⁰.

60. Visų pirma Belgijos Karalystė teigia, kad EŽTT savo jurisprudencijoje yra pripažinęs specifinį ir privalomą advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, vaidmenį: pagal šią jurisprudenciją, galima manyti, kad ieškovas padarė viską, ką galėjo, kad išnaudotų visas vidaus teisių gynimo priemones net ir tais atvejais, kai ieškovas nepateikė kasacinio skundo, prieštaraujančio neigiamai advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, išvadai.

61. Komisija mano, kad pirmoji vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalis yra nepriimtina, nes su EŽTT jurisprudencija susijęs argumentas nebuvo pateiktas Bendrajam Teismui. Bet kuriuo atveju Komisija mano, kad pirmoji vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalis yra nepagrįsta, nes iš esmės EŽTT jurisprudencija šiomis aplinkybėmis nėra reikšminga.

62. Pirmiausia, prieš pradėdamas iš esmės nagrinėti pirmąją vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalį, trumpai aptarsiu Komisijos iškeltą priimtinumą klausimą.

2. Įvertinimas

63. Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas konstatavo, kad apeliantei buvo neįprasta, tačiau įmanoma pateikti kasacinį skundą *Cour de cassation*, nepaisant neigiamos advokato, įgalioto veikti tame teisme, nuomonės. Tuo remdamasis Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad Belgijos valdžios institucijos neišnaudojo visų vidaus teisių gynimo priemonių, todėl nesielgė pakankamai rūpestingai²¹.

a) Dėl priimtumo: galima teikti naujus argumentus, jeigu nesikeičia ginčo dalykas

64. Dėl pirmosios vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalies priimtumo pirmiausia reikėtų priminti, kad apeliacinėje instancijoje paprastai nėra leidžiama pateikti naujų pagrindų²².

19 Žr. Reglamento Nr. 1290/2005 25–27 konstatuojamąsias dalis.

20 Skundžiamo sprendimo 56 punktą.

21 Skundžiamo sprendimo 56 punktą.

22 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 127 straipsnio 1 dalį, proceso metu negalima pateikti naujų ieškinio pagrindų, išskyrus tuos atvejus, kai tie pagrindai pagrindžiami teisinėmis arba faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui. Taip pat žr. 2010 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Švedija ir kt. / API ir Komisija*, C-514/07 P, C-528/07 P ir C-532/07 P, EU:C:2010:541, 126 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

65. Bendrajame Teisme Belgijos Karalystė tvirtino, kad išnaudojo visas *įmanomas* vidaus teisių gynimo priemones. Tame teisme ši valstybė narė išsamiai paaiškino, kodėl, viena vertus, kasacinis skundas *Cour de cassation* negalėjo būti laikomas trečiąja (materialinės) jurisdikcijos pakopa ir kodėl, kita vertus, buvo praktiškai neįmanoma pateikti tam teismui kasacinio skundo, kai konsultuojantis advokatas pateikė neigiamą nuomonę dėl galimybės sėkmingai pateikti kasacinį skundą *Cour de cassation*. Vis dėlto Belgijos Karalystė konkrečiai nenurodė, kad Bendrasis Teismas turėjo taikyti EŽTT jurisprudenciją, siekdamas nustatyti, kad ji išnaudojo visas *įmanomas* vidaus teisių gynimo priemones ir kad nesielgė aplaidžiai susigrąžindama prarastas sumas.

66. Taigi tiesa, kaip pažymi Komisija, kad EŽTT jurisprudencija dėl Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punkto aiškinimo nebuvo aptarta pirmojoje instancijoje.

67. Vis dėlto Teisingumo Teismas netaiko griežtų standartų, susijusių su naujų argumentų priimtinumu. Veikiau svarbu tai, kad apeliaciniame skunde nebuvo pakeistas pirmojoje instancijoje nagrinėtos bylos dalykas.

68. Tiksliau, kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, iš Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio, nagrinėjant jį kartu su Teisingumo Teismo procedūros reglamento 113 straipsnio 2 dalimi, matyti, kad vykstant apeliaciniam procesui apeliantas gali remtis *bet koku svarbiu argumentu* su sąlyga, kad apeliaciniame skunde nekeičiamas Bendrajame Teisme nagrinėtos bylos dalykas²³.

69. Priešingai, nei teigiama Komisijos argumentuose dėl nepriimtumo, nėra reikalavimo, kad kiekvienas apeliaciniame skunde nurodytas argumentas iš pradžių būtų aptartas pirmojoje instancijoje. Priešingai, Teisingumo Teismas šiuo klausimu pabrėžė, kad tokiam apribojimui dėl argumentų, kuriuos apeliantas gali pateikti apeliaciniame skunde, negalima pritarti. Taip yra dėl to, kad kitu atveju apeliacinio skundo nagrinėjimo procedūra netektų didelės dalies savo prasmės²⁴.

70. Pirmojoje vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalyje nėra keičiamas Bendrajame Teisme nagrinėtos bylos dalykas. Veikiau argumentu dėl EŽTT jurisprudencijos siekiama užginčyti tai, kaip Bendrasis Teismas aiškino ir taikė Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą.

71. Taigi reikėtų atmesti Komisijos argumentą dėl pirmosios vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalies nepriimtumo.

b) Dėl esmės: EŽTT jurisprudencija dėl priimtumo šios bylos aplinkybėmis nėra reikšminga

72. Belgijos Karalystės nurodoma EŽTT jurisprudencija yra susijusi su EŽTT pateiktų ieškinių priimtinumu. Remiantis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 35 straipsnio 1 dalimi, EŽTT gali priimti bylą nagrinėti tik tuo atveju, jei pareiškėjas pasinaudojo visomis (įprastomis) vidaus teisės gynybos priemonėmis²⁵.

73. Žinoma, tiesa, kad, kaip nurodo Belgijos Karalystė, EŽTK užtikrinamos pagrindinės teisės yra bendrieji ES teisės principai²⁶. Taip pat tiesa, kad, remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 52 straipsnio 3 dalimi, Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia pat, kaip nustatytųjų šioje konvencijoje. Taigi, kai taikytina, aiškinant ES teisę ir ypač atitinkamas Chartijos nuostatas, turi būti atsižvelgiama į EŽTT jurisprudenciją.

23 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *PKK ir KNK / Taryba*, C-229/05 P, EU:C:2007:32, 66 punktas.

24 Ten pat.

25 Dėl šios taisyklės pagrindimo žr., pavyzdžiui, 2000 m. spalio 26 d. EŽTT sprendimo *Kudla prieš Lenkiją* [GC], CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, 152 punktą.

26 Žr. ESS 6 straipsnio 3 dalį. Taip pat žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Išvados 2/13 (Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 179 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

74. Vis dėlto, kaip jau buvo nurodyta, Belgijos Karalystės minėta jurisprudencija nėra susijusi su Chartijoje įtvirtintomis teisėmis, arba, kalbant plačiau, su EŽTK nustatytų teisių ir laisvių apsauga; ji susijusi su reikalavimu, kad pareiškėjas, prieš pradėdamas bylą EŽTT, būtų išnaudojęs visas vidaus teisių gynimo priemones.

75. Šis reikalavimas nėra niekaip susijęs su Reglamento Nr. 1290/2005 9 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintu reikalavimu valstybėms narėms imtis visų reikalingų priemonių užtikrinti sumų, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų ar aplaidumo, susigrąžinimą. Taip pat šis reikalavimas nėra niekaip susijęs su tuo, kaip turėtų būti suprantama aplaidumo sąvoka aiškinant Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą.

76. Reikalavimu, kad pareiškėjas turi būti išnaudojęs visas vidaus teisių gynimo priemones, siekiama užtikrinti, kad prieš pradėdamas bylą EŽTT nacionalinis teismas galėtų ištaisyti bet kokius pažeidimus²⁷. Kita vertus, reikalavimu imtis visų reikalingų priemonių susigrąžinti prarastas sumas siekiama užtikrinti, kad ES lėšos būtų tinkamai apsaugotos ir nebūtų atliekama jokių netinkamų mokėjimų.

77. Taigi sudėtinga pripažinti, kad Bendrasis Teismas, aiškindamas Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą – nuostatą, kuria iš esmės siekiama apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus, neatsižvelgdamas į EŽTT jurisprudenciją, padarė teisės klaidą.

78. Be to, netgi darant prielaidą, kad Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktas turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į šią jurisprudenciją, gairės, kuriomis gali būti pasinaudota, yra ribotos.

79. Šioje jurisprudencijoje nėra nieko, kas leistų manyti, kad pareiškėjai paprastai neprivalo pateikti kasacinio skundo *Cour de cassation* teisės klausimais. Taip yra, nepaisant to, kad, esant tam tikroms faktinėms aplinkybėms, EŽTT yra konstatavęs, kad prašymas nėra nepriimtinas, nepaisant to, kad kasacinis skundas *Cour de cassation* nebuvo pateiktas²⁸. Veikiau, kaip paaikškino pats EŽTT, „išnaudojimo taisyklė“ turi būti taikoma lanksčiai ir ne pernelyg formaliai. Svarbu tai, kad sprendžiant, ar buvo laikomasi šios taisyklės, turi būti atsižvelgiama į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes²⁹.

80. Atsižvelgiant į šias aplinkybes pirmoji vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalis turėtų būti atmesta kaip nepagrįsta.

C. Dėl antrosios vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalies: rūpestingumo susigrąžinant netinkamai išmokėtas sumas reikalavimas

1. Šalių argumentai

81. Antroje vienintelio savo apeliacinio skundo pagrindo dalyje Belgijos Karalystė tvirtina, kad, priešingai, nei nusprendė Bendrasis Teismas³⁰, siekdama susigrąžinti netinkamai išmokėtą sumą ji pademonstravo būtiną rūpestingumą. Kaip teigia Belgijos Karalystė, Bendrasis Teismas netinkamai įvertino Belgijos institucijų veiksmus, susijusius su sprendimu neteikti kasacinio skundo dėl 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo *Cour de cassation*: nors pateikti kasacinį skundą teoriškai buvo įmanoma, praktiškai Belgijos institucijoms buvo neįmanoma to padaryti sėkmingai. Belgijos Karalystė taip pat

27 1999 m. liepos 28 d. EŽTT sprendimo *Selmouni prieš Prancūziją*, CE:ECHR:1999:0728JUD002580394, 74 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

28 Žr. 2013 m. kovo 5 d. EŽTT sprendimo *Chapman prieš Belgiją*, CE:ECHR:2013:0305DEC003961906, 32 punktą ir 1980 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Van Oosterwijck prieš Belgiją*, CE:ECHR:1980:1106JUD000765476, 36–40 punktus.

29 Visų pirma žr. 1996 m. gruodžio 18 d. EŽTT sprendimo *Aksoy prieš Turkiją*, CE:ECHR:1996:1218JUD002198793, 52 ir 53 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją.

30 Skundžiamo sprendimo 55–57 ir 62 punktai.

kritikuoja Bendrąjį Teismą, kad šis tinkamai neįvertino advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, vaidmens Belgijos teisinėje sistemoje. Belgijos Karalystė mano, kad Belgijos institucijos elgėsi pakankamai rūpestingai, nors šios institucijos nepateikė kasacinio skundo, nes reikalavimas sistemingai teikti kasacinius skundus, net kai jie yra pasmerkti nesėkmei, būtų perteklinis ir neveiksmingas.

82. Komisija savo ruožtu tvirtina, kad Belgijos Karalystės pastabos yra prieštaringos: buvo arba neįmanoma, arba įmanoma pateikti kasacinį skundą, tačiau logiškai tuo pačiu metu negali būti abiejų variantų. Be to, Komisija teigia, kad valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama remiantis nacionalinėmis procedūrinėmis taisyklėmis kelti grėsmės SESV 267 straipsnyje nustatytos tvarkos veiksmingumui, ir, konkrečiai – valstybių narių paskutinės instancijos teismų pareigai teikti Teisingumo Teismui prašymus priimti prejudicinį sprendimą.

2. Vertinimas

83. Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas pirmiausia pažymėjo, kad siekiant nustatyti, ar Komisija buvo teisi manydama, kad atitinkamos sumos nebuvo susigrąžintos dėl BIRB aplaidumo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą, reikia įvertinti, ar, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, sprendimas neteikti kasacinio skundo dėl 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo buvo BIRB pažeidimas arba aplaidumas, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

84. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas padarė kelias išvadas.

85. Pirma, jis nustatė, kad, nors taip daroma tik išimtiniais atvejais, vis dėlto galima pateikti kasacinį skundą *Cour de cassation*, nepaisant neigiamos advokato, įgalioto veikti tame teisme, išvados³¹. Antra, nepateikdama kasacinio skundo Belgijos Karalystė užkirto kelią *Cour de cassation* pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl atitinkamų Reglamento Nr. 1290/2005 nuostatų aiškinimo – prašymą, kurį atmetė *cour d'appel de Bruxelles*³².

86. Remdamasis šiais argumentais Bendrasis Teismas nusprendė, kad nepateikdama kasacinio skundo dėl 2012 m. gegužės 3 d. teismo sprendimo *Cour de cassation* Belgijos Karalystė nesiėmė visų jai prieinamų priemonių, taigi ji nebuvo pakankamai rūpestinga, susigrąžindama atitinkamas sumas. Tuo remdamasis Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad atitinkamos sumos nebuvo susigrąžintos dėl Belgijos Karalystės aplaidumo³³.

87. Skundžiamame sprendime nustatydamas atitinkamos valstybės narės aplaidumą pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą Bendrasis Teismas vadovavosi griežtu požiūriu. Taip yra todėl, kad jis, tinkamai neįvertinęs konkrečios bylos aplinkybių, dėl nepateikto kasacinio skundo *Cour de cassation* (tais atvejais, kai pateikti tokį skundą nebuvo neįmanoma) padarė išvadą, kad siekdama susigrąžinti atitinkamas sumas BIRB veikė aplaidžiai.

88. Toliau pirmiausia paaiškinsiu, kodėl valstybės narės išlaiko didelę laisvę pasirinkti priemones, kurių turėtų būti imtasi siekiant apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus. Antra, paaiškinsiu, kodėl nustatant valstybės narės aplaidumą turi būti remiamasi konkrečios bylos aplinkybių įvertinimu.

31 Skundžiamo sprendimo 56 punktas.

32 Skundžiamo sprendimo 57 punktas.

33 Skundžiamo sprendimo 62 punktas.

a) Valstybės narės išlaiko laisvę pasirinkti tinkamiausias priemones, skirtas apsaugoti Europos Sąjungos finansiniams interesams

89. Kaip jau paaiškinta, valstybės narės turi Reglamente Nr. 1290/2005 numatytą plataus pobūdžio pareigą saugoti Europos Sąjungos finansinius interesus. Tai visų pirma matyti iš to reglamento 9 straipsnio 1 dalies a punkto – nuostatos, kurioje nustatomas reikalavimas, kad valstybės narės turi imtis bet kokių priemonių, reikalingų veiksmingai finansinių Europos Sąjungos interesų apsaugai. Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje yra nusprendęs, kad šis reikalavimas yra konkreti bendros valstybėms narėms tenkančios lojalios bendradarbiavimo pareigos, nustatytos šiuo metu galiojančios redakcijos SESV 4 straipsnio 3 dalyje, išraiška³⁴.

90. Vis dėlto, kaip yra pabrėžęs Teisingumo Teismas, susigrąžindamos netinkamai išmokėtas sumas nacionalinės valdžios institucijos gali laisvai pasirinkti įvairias priemones, kurios, kaip jos mano, yra tinkamos siekiant apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus³⁵. Tai ne tik atitinka savarankišką valstybių narių vaidmenį atliekant užduotis pagal EŽŪGF. Tai taip pat atitinka Reglamento Nr. 1290/2005 9 straipsnio 1 dalies a punkto formuluotę: iš tiesų imtis „reikalingų“ priemonių reiškia, kad valstybėms narėms renkantis tinkamiausias priemones konkrečioje situacijoje reikia atlikti tam tikrą įvertinimą.

91. Taigi valstybių narių laisvė vykdant susigrąžinimą yra aiškinama, viena vertus, ta aplinkybe, kad gali labai skirtis priemonės, kurių reikia imtis, kad būtų susigrąžintos netinkamai išmokėtos sumos. Be abejonės, dėl šios priežasties Reglamente Nr. 1290/2005 nėra nustatyta išsamių taisyklių dėl lėšų susigrąžinimo priemonių, kurių turi imtis valstybės narės.

92. Kita vertus, ir galbūt dar svarbiau – laisvę galima paaiškinti tuo, kad valstybės narės Reglamentu Nr. 1290/2005 sukurtoje sistemoje atlieka pagrindinį vaidmenį. Kaip jau minėta, pagal Reglamentą Nr. 1290/2005 valstybės narės veikia ES žemės ūkio finansavimo sistemos priešakyje. Pirma, valstybių narių akredituotos mokėjimo agentūros yra atsakingos už mokėjimus paramos gavėjams ir už patikrinimą, ar jie atitinka reikalavimus. Tokias valstybių narių patirtas išlaidas vėliau iš ES biudžeto kompensuoja Komisija³⁶. Antra, valstybės narės taip pat turi patikrinti, ar pagalba yra išmokėta teisingai, siekiant užkirsti kelią pažeidimams bei su jais kovoti ir susigrąžinti sumas, prarastas dėl pažeidimų ar aplaidumo atitinkamose jų teritorijose. Kitaip tariant, ES lėšų panaudojimo priežiūra iš ES institucijų buvo „nuleista“ nacionalinėms institucijoms³⁷.

93. Geografinio artumo ir racionalaus viešųjų išteklių naudojimo požiūriu, nacionalinės valdžios institucijos tikrai geriausiai gali atlikti reikalingus patikrinimus, kovoti su pažeidimais ir tam tikrais atvejais imtis priemonių susigrąžinti dėl pažeidimų prarastas sumas. Kalbant konkrečiai apie nepagrįstai išmokėtų sumų susigrąžinimą, pažymėtina, kad šios institucijos, be abejo, gali geriausiai įvertinti, kokiomis priemonėmis yra labiausiai tikėtina pasiekti sėkmingų rezultatų.

34 1990 m. spalio 11 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-34/89, EU:C:1990:353, 12 punktas; 1991 m. vasario 21 d. Sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-28/89, EU:C:1991:67, 31 punktas ir 1999 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-54/95, EU:C:1999:11, 66 punktas.

35 1999 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-54/95, EU:C:1999:11, 96 punktas.

36 Reglamento Nr. 1290/2005 9 ir 10 konstatuojamosios dalys.

37 Žr. https://ec.europa.eu/agriculture/fin/clearance/factsheet_en.pdf (pastarąjį kartą žiūrėta 2018 m. rugsėjo 4 d.).

94. Vis dėlto reikia pažymėti, kad valstybių narių išlaikoma laisvė yra ribojama lojalaus bendradarbiavimo pareigos, pagal kurią reikalaujama, kad valstybės narės per visą susigrąžinimo procedūrą elgtųsi rūpestingai³⁸. Kaip Bendrasis Teismas, mano nuomone, teisingai nusprendė skundžiamame sprendime, ši pareiga reiškia, kad valstybės narės turi visapusiškai ir laiku stengtis susigrąžinti atitinkamas sumas, pasinaudamos visomis turimomis priemonėmis, kad būtų pasiektas tikslas apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus³⁹. Priešingu atveju turi būti laikoma, kad valstybė narė pažeidė savo bendrą rūpestingumo pareigą.

95. Vis dėlto, ar dėl šios pareigos atsiranda bendras reikalavimas, kad valstybė narė, bandydama susigrąžinti netinkamai išmokėtas eksporto grąžinamąsias išmokas, privalo išnaudoti visas vidaus teisių gynimo priemones?

96. Atrodo, kad tokia yra Bendrojo Teismo nuomonė. Skundžiamame sprendime jis iš esmės nustatė, kad nusprendusi neteikti kasacinio skundo *Cour de cassation* (nors ir galėjo tai padaryti) ir dėl to atėmusi galimybę *Cour de cassation* pateikti prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui, Belgijos Karalystė, susigrąžindama atitinkamas sumas, nepasinaudojo visomis jai prieinamomis priemonėmis, todėl lėšos nebuvo susigrąžintos dėl šios valstybės narės aplaidumo.

97. Kaip bus matyti, Bendrasis Teismas priėjo prie šios išvados tinkamai neišnagrinėjęs konkrečios bylos aplinkybių. Tai, kad neatliktas toks įvertinimas, mano nuomone, laikytina teisės klaida, dėl kurios Teisingumo Teismas turėtų panaikinti skundžiamą sprendimą.

b) Valstybės narės aplaidumo nustatymas turi būti grindžiamas konkrečios bylos aplinkybių įvertinimu

98. Pirmiausia gali būti naudinga palyginti skundžiamame sprendime pateiktą požiūrį ir Teisingumo Teismo požiūrį į valstybės narės pareigą susigrąžinti neteisėtą valstybės pagalbą: tomis aplinkybėmis valstybės narės taip pat privalo imtis „visų reikalingų priemonių“ susigrąžinti neteisėtą valstybės pagalbą iš jos gavėjų. Pateisinti nesusigrąžintos neteisėtos valstybės pagalbos atvejus galima tik tuo, kad ją susigrąžinti yra „visiškai neįmanoma“, ir šią sąvoką Teisingumo Teismas aiškina griežtai⁴⁰.

99. Kalbant apie valstybės pagalbą, griežtą požiūrį galima paaiškinti ne tik tuo, kad neteisėta padėtis atsirado dėl pačios valstybės narės veiksmų, kai ji teikė pagalbą, pažeisdama SESV 107 straipsnio 1 dalį. Jį taip pat galima paaiškinti tuo, kad reikia pašalinti bet kokią konkurencijos iškraipymą, galintį atsirasti dėl neteisėtai suteiktos pagalbos.

100. Šiomis aplinkybėmis toks griežtas požiūris į pareigą susigrąžinti netinkamai išmokėtas sumas gali turėti tam tikrų privalumų. Visų pirma sistemingai iš valstybių narių reikalaujant išnaudoti visas (įprastas) vidaus teisių gynimo priemones tikrai padidėtų nuspėjamumas ir taip sumažėtų bylinėjimosi tarp Komisijos ir valstybių narių atveju.

101. Vis dėlto, kaip buvo paaiškinta, Reglamentu Nr. 1290/2005 sukurta sistema suteikia valstybėms narėms didelę laisvę pasirinkti tinkamiausias priemones susigrąžinti netinkamai išmokėtas sumas. Iš tiesų priemonės, kurių turi būti imamasi siekiant apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus, skirtingais atvejais gali skirtis. Šiuo klausimu, ypač atsižvelgiant į tai, kad vykdydamos susigrąžinimo procedūras valstybės narės gali susidurti su labai skirtingais atvejais, pažymėtina, kad griežto požiūrio trūkumai, mano nuomone, nusveria minėtus privalumus.

38 Žr. 34 išnašoje nurodytą jurisprudenciją.

39 Skundžiamo sprendimo 61 punktas.

40 Žr., pavyzdžiui, 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-404/00, EU:C:2003:373, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

102. Pavyzdžiui, valstybės narės reikalavimai galėjo būti iš dalies patenkinti pirmojoje instancijoje. Tokiomis aplinkybėmis sprendimo skundimas toliau apeliacine tvarka, jei to būtų sistemingai reikalaujama, gali sukelti pavojų (bent iš dalies) sumų susigrąžinimui. Taigi visų įmanomų teisių gynimo priemonių išnaudojimas Europos Sąjungos finansinių interesų požiūriu gali ne visuomet būti tinkamiausia veiksmų kryptis.

103. Iš tiesų tokių atvejų, kai lėšos nesusigrąžinamos dėl valstybės narės neveikimo, gali kilti labai įvairiomis aplinkybėmis. Tuo paaiškinama, kodėl Komisija per teismo posėdį konkrečiai pabrėžė mananti, kad Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktas neturėtų būti aiškinamas taip, kad juo bendrai reikalaujama, tinkamai neatsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, kad valstybių narių institucijos privalo sistemingai išnaudoti visas prieinamas vidaus teisių gynimo priemones. Komisija pabrėžė, kad veikiau dėl labai ypatingų šios bylos aplinkybių BIRB sprendimas neteikti kasacinio skundo *Cour de cassation* dėl 2012 m. gegužės 3 d sprendimo laikytinas Belgijos Karalystės aplaidumu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

104. Sutinku su Komisija, kad neįmanoma abstrakčiai nustatyti, ar susigrąžinant netinkamai išmokėtas sumas pagal Reglamentą Nr. 1290/2005 egzistavo aplaidumas, prilygstantis valstybių narių įsipareigojimų nevykdymui, atsižvelgiant į EŽŪGF. Dėl to, mano nuomone, nustatant aplaidumą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktą, reikia įvertinti visas reikšmingas aplinkybes.

105. Tokios aplinkybės gali apimti prieinamas ir panaudotas lėšų susigrąžinimo priemones, bylos nagrinėjimo skirtingose instancijose rezultatus, su susigrąžinimo procedūromis susijusias išlaidas, tų procedūrų sėkmės tikimybę ir susigrąžintinų sumų dydį, atsižvelgiant į su tolesniu kasacinio skundo pateikimu susijusias išlaidas.

106. Šiuo atžvilgiu norėčiau pažymėti, kad, kaip galima suprasti iš bylos medžiagos, ginčijamas sprendimas (kurį Belgijos Karalystė siekė panaikinti Bendrajame Teisme) buvo grindžiamas Komisijos teiginiu, kad BIRB veikė aplaidžiai, nes konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis jis nepateikė kasacinio skundo *Cour de cassation*.

107. Iš tiesų man atrodo, kad tokiomis aplinkybėmis, kai buvo imtasi veiksmų susigrąžinti lėšas, nustatymas, ar sprendimas toliau neteikti kasacinio skundo gali būti laikomas aplaidumui prilygstančiu neveikimu, jokių būdu nėra aritmetinė užduotis. Priešingai, reikia atsižvelgti į reikšmingas aplinkybes. Taip yra visų pirma dėl valstybių narių išlaikomos laisvės pasirinkti tinkamiausias priemones susigrąžinti netinkamai išmokėtas sumas pagal Reglamentą Nr. 1290/2005 – reglamentą, kuriame nėra nustatytos išsamios taisyklės dėl netinkamai atliktų mokėjimų susigrąžinimo. Kitaip tariant, negali būti daroma prielaida, kad aplaidumas egzistavo, vien dėl to, kad nebuvo paduotas kasacinis skundas *Cour de cassation*. Mano nuomone, sprendimas toliau neteikti kasacinio skundo po kelerius metus trukusio nesėkmingo bylinėjimosi gerokai skiriasi nuo, pavyzdžiui, sprendimo nesiimti visiškai jokių susigrąžinimo veiksmų, ar nuo aplinkybių, kai neatliekami atitinkamuose sektoriniuose reglamentuose nustatyti patikrinimai dėl pareiškėjų tinkamumo – neveikimas, kuriuo, be abejonės, pažeidžiami valstybių narių įsipareigojimai, atsižvelgiant į EŽŪGF.

108. Vis dėlto, nepaisant to, kad pirmiausia pripažino būtinybę įvertinti bylos aplinkybes⁴¹, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į kelis reikšmingus klausimus.

109. Visų pirma, nustatydamas aplaidumą jis neatsižvelgė į šias aplinkybes: 1) aplinkybę, kad *Saint-Louis Sucre* sėkmingai užginčijo BIRB pateiktą reikalavimą dviejose instancijose; 2) BIRB sėkmės tikimybę toliau pateikiant kasacinį skundą dėl *teisės klausimo*, ypač atsižvelgiant į esminį advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, vaidmenį šio teismo procese; 3) prejudicinių klausimų, kuriuos BIRB

41 Skundžiamo sprendimo 55 punktas.

cour d'appel de Bruxelles paprašė pateikti Teisingumo Teismui, reikšmingumą, priežastis, dėl kurių tas teismas nepateikė tokio prašymo, ir advokato, įgalioto veikti *Cour de cassation*, vėliau atliktą Teisingumo Teismo jurisprudencijos analizę⁴²; ir, galiausiai 4) susigrąžintinos sumos dydį, atsižvelgiant į išlaidas, susijusias su tolesniu kasacinio skundo teikimu, įskaitant būtinybę mokėti palūkanas neigiamo sprendimo paskutinėje instancijoje atveju.

110. Dabar pereisiu prie SESV 267 straipsnyje nustatytos prejudicinio sprendimo procedūros veiksmingumo – argumento, kurį aiškiai nurodė Komisija ir kurį skundžiamame sprendime patvirtino Bendrasis Teismas⁴³.

111. Komisijos nuomone, nepateikdama kasacinio skundo dėl 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo *Cour de cassation* Belgijos Karalystė iš esmės atėmė galimybę šiam teismui pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui. Taigi BIRB savo elgesiu sukėlė grėsmę SESV 267 straipsnyje nustatytos procedūros veiksmingumui. Suprantu, kad, Komisijos nuomone, vien šios aplinkybės pakanka šioje byloje aplaidumui konstatuoti. Atrodo, kad šiai nuomonei pritaria ir Bendrasis Teismas⁴⁴.

112. Žinoma, tiesa, kad *Cour de cassation* negali pateikti prašymo priimti prejudicinį sprendimą dėl atitinkamų ES teisės klausimų išaiškinimo, jeigu jam pirmiausia nėra pateikiamas kasacinis skundas. Vis dėlto, mano nuomone, dėl šios aplinkybės neišnyksta būtinybė įvertinti visas reikšmingas aplinkybes sprendžiant, ar atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų elgesys ir, konkrečiai šiuo atveju, BIRB sprendimas neteikti kasacinio skundo, gavus neigiamą jį konsultavusios advokatės, įgaliotos veikti *Cour de cassation*, išvadą, gali būti prilygintas aplaidumui.

113. Remiantis Teisingumo Teismo turima informacija, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes nėra akivaizdu, kad, jei BIRB būtų pateikęs kasacinį skundą, *Cour de cassation* būtų pateikęs prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui. Dar daugiau – remiantis šia informacija neįmanoma įvertinti, kiek įtakos toks prašymas būtų turėjęs bylos baigčiai⁴⁵.

114. Tiesa, kad valstybėms narėms, taigi ir valstybių narių valdžios institucijoms, be abejonės, tenka ypatinga atsakomybė užtikrinti, kad jų veiksmais nebūtų sudaromos kliūtys tinkamai veikti SESV 267 straipsnyje nustatytai sistemai. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad Komisija gali nuspręsti nefinansuoti sumų Europos Sąjungos lėšomis, remdamasi Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punktu, tik tais atvejais, kai valstybių narių administracinės institucijos ar kitos viešosios valdžios įstaigos padaro pažeidimą ar veikia aplaidžiai.

115. Taigi remtis šia nuostata galima tik nustačius, kad valstybių narių administracinės institucijos veikė aplaidžiai (ar kad jos yra atsakingos už pažeidimą). Mano nuomone, nepaisant ypatingų pirmesniame punkte paminėtų valstybių narių pareigų ir SESV 267 straipsnio esminio vaidmens ES teisinėje sistemoje, aplaidumo negalima nustatyti abstrakčiai, remiantis prielaida, kad jei būtų buvęs paduotas kasacinis skundas, *Cour de cassation*, kaip paskutiniosios instancijos teismas, būtų pateikęs Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Kitaip tariant, nors Bendrojo Teismo išvada gali būti ar nebūti teisinga, negalima nustatyti, ar valstybės narės institucijos veikė *aplaidžiai*, tinkamai neatsižvelgus į konkrečias bylos aplinkybes. Šios aplinkybės apima priežastis, dėl kurių BIRB, nacionalinio proceso šalis, nusprendė neteikti kasacinio skundo.

116. Kaip jau buvo nurodyta, skundžiamame sprendime trūksta tokio įvertinimo.

42 Iš bylos medžiagos matyti, kad BIRB konsultavusi advokatė, įgaliota veikti *Cour de cassation*, savo išvadoje labai išsamiai išnagrino Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

43 Skundžiamo sprendimo 57 ir 59 punktai.

44 Skundžiamo sprendimo 57, 59 ir 62 punktai.

45 Žinoma, šiuo atveju turi būti deramai atsižvelgiama į 2002 m. birželio 4 d. Sprendimo į *Lyckeskog*, C-99/00, EU:C:2002:329, 18 punkte suformuluotą principą. Pagal jį nacionalinis paskutiniosios instancijos teismas tam tikromis aplinkybėmis gali būti įpareigotas prašyti priimti prejudicinį sprendimą jau jo nagrinėjamos bylos priimtinumo nagrinėjimo etape.

117. Galiausiai norėčiau pateikti paskutinę pastabą dėl skundžiamame sprendime pateikto Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punkto aiškinimo. Nors apie tai nebuvo konkrečiai kalbama šiame apeliaciniame skunde, norėčiau pažymėti, kad Bendrasis Teismas, nustatęs, kad Belgijos Karalystė veikė nepakankamai rūpestingai, paprasčiausiai *padarė prielaidą*, kad susigrąžinimas nebuvo įvykdytas dėl Belgijos Karalystės aplaidumo.

118. Reikėtų pažymėti, kad Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalies a punkte nurodyta, kad nesusigrąžinimas turi būti aplaidaus elgesio *pasekmė*. Taigi, man atrodo, kad negalima daryti prielaidos dėl priežastinio ryšio tarp nesusigrąžinimo ir aplaidumo, priešingai, jis turi būti tinkamai nustatytas remiantis bylos aplinkybių įvertinimu, o tokio įvertinimo Bendrasis Teismas neatliko.

119. Tuo remdamasis darau išvadą; kadangi skundžiamame sprendime atliktas įvertinimas, susijęs su aplaidumu, yra nepakankamas, Bendrojo Teismo išvada, kad susigrąžindamas atitinkamas sumas BIRB, taigi ir Belgijos Karalystė, elgėsi aplaidžiai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalį, yra neteisinga dėl teisės klaidos. Taigi antroji vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalis turėtų būti pripažinta pagrįsta.

VI. Įvertinimo pasekmės

120. Padariau išvadą, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą nusprenddamas, kad lėšos nebuvo susigrąžintos dėl BIRB, taigi ir Belgijos Karalystės, aplaidumo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1290/2005 32 straipsnio 8 dalį. Taip yra todėl, kad jis nepagrindė išvados dėl aplaidumo tinkamu konkrečių nagrinėjamos bylos aplinkybių įvertinimu.

121. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą Teisingumo Teismas turi panaikinti Bendrojo Teismo sprendimą, jeigu apeliacinis skundas pagrįstas. Jis gali pats byloje paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Jis taip pat gali grąžinti bylą Bendrajam Teismui.

122. Jau padariau išvadą, kad antroji vienintelio apeliacinio skundo pagrindo dalis turėtų būti pripažinta pagrįsta. Taigi skundžiamas sprendimas turėtų būti panaikintas.

123. Atsižvelgiant į Bendrojo Teismo padarytos klaidos pobūdį, mano nuomone, šioje bylos stadijoje negalima paskelbti galutinio sprendimo. Taip yra todėl, kad siekdamas priimti sprendimą dėl esmės Teisingumo Teismas turėtų išnagrinėti visas reikšmingas aplinkybes, kad galėtų nustatyti, ar sprendimas neteikti kasacinio skundo *Cour de cassation* dėl 2012 m. gegužės 3 d. sprendimo buvo Belgijos Karalystės aplaidumas. Tam reikėtų įvertinti faktines aplinkybes, ir geriausiai tai padaryti gali Bendrasis Teismas.

124. Taigi siūlau Teisingumo Teismui grąžinti bylą iš naujo nagrinėti Bendrajam Teismui.

VII. Išvada

125. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui:

- panaikinti 2017 m. liepos 20 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Belgija / Komisija*, T-287/16;
- grąžinti bylą Bendrajam Teismui ir
- atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.